

Situatiekaarten die je kunt gebruiken tijdens een klasgesprek: Wat zou jij doen?

De brochure licht 4 belangrijke aspecten van veilig internet toe:

1. Beveiligd en wel
2. Communiceren
3. Cyberpesten
4. Entertainment en downloaden

1. Beveiligd en wel

Situatie 1: Emma wil net online gaan om met Jenny te chatten als er een pop-up venstertje verschijnt met de melding dat het antivirusprogramma is verlopen. Ze wil heel graag online gaan om met Jenny te praten.

Wat zou er kunnen gebeuren als ze het bericht negeert?

Situatie 2: Emma krijgt een e-mail van iemand die ze niet kent. Het bericht heeft als onderwerp "Coole online games" en bevat een bijlage. Het klinkt verleidelijk.

Wat zou jij haar aanraden te doen?

Situatie 3: Alex moet voor school een kort opstel maken over de mythe van Europa. Hij typt "Europa" en "mythe" in op een zoekmachine. Op de eerste website lijkt alles te staan wat hij nodig heeft: tekst en beelden.

Mag hij zomaar overtypen of kopiëren?

VOORGESTELDE OPLOSSINGEN BIJ DE SITUATIEKAARTJES

SITUATIE 1. Surf nooit op het internet als je computer niet beveiligd is met antivirus- en antispywareprogramma's die up-to-date zijn. Dat is net zoals als een grens zonder grenswachten; je computer kan dan worden geïnfecteerd met schadelijke programma's zoals virussen, Trojaanse paarden, wormen of spyware.

SITUATIE 2. Let goed op met e-mails van mensen die je niet kent en die bijlagen bevatten of met 'veelbelovende' e-mails, want dat is hoogstwaarschijnlijk spam! Spam kan je computer infecteren met schadelijke programma's zoals virussen, Trojaanse paarden, wormen of spyware. Open zulke e-mails niet. Blokkeer in plaats daarvan de afzender door met de rechtermuisknop op het bericht te klikken en 'Afzender blokkeren' te selecteren, of verwijder ze simpelweg.

SITUATIE 3. Als je op het internet informatie opzoekt, vertrouw dan niet meteen de eerste de beste pagina die je te zien krijgt. Bekijk minstens 3 andere sites en vergelijk de informatie die erop staat. Denk eraan: iedereen met toegang tot het internet kan informatie schrijven en die op het net zetten. Als je een opstel of spreekbeurt maakt, moet je altijd de bron vermelden van de informatie en de afbeeldingen die je gebruikt hebt... net als een echte wetenschapper.

Situatiekaarten die je kunt gebruiken tijdens een klasgesprek: Wat zou jij doen?

2. Communiceren

Situatie 4: Emma is op bezoek bij een vriendinnetje dat zich wil aanmelden bij een chatdienst. De vriendin vult haar persoonlijke gegevens in op haar profiel. Emma, die van Laura heeft geleerd hoe je veilige profielen maakt, vindt dat ze haar profiel moet veranderen.

Wat denk je dat Emma zal aanraden aan Laura?

Situatie 5: Mike, een vriend van Alex, heeft ruzie gehad met een goede vriend en al snel daarna kregen andere leerlingen in de klas gemene mails van Mike. Mike is helemaal van streek en zweert dat hij de e-mails niet heeft verstuurd. Alex denkt dat hij wel weet wat er is gebeurd.

Weet jij het?

Situatie 6: Emma chat al een paar weken met een paar leden van haar favoriete fanclub. Een van de vrienden heeft voorgesteld om eens af te spreken "in real life". Emma weet niet wat ze moet doen.

Kan jij haar helpen?

VOORGESTELDE OPLOSSINGEN BIJ DE SITUATIEKAARTJES

SITUATIE 4. Als je op het internet actief bent, kan jouw profiel, of de informatie die je over jezelf geeft, wel tientallen, honderden, duizenden of zelfs miljoenen mensen bereiken. Daarom is het belangrijk om de informatie die je over jezelf geeft zorgvuldig te kiezen en er goed over na te denken. Geef persoonlijke informatie alleen aan mensen die je vertrouwt en die je in de offline wereld ook goed kent en laat je naam, leeftijd adres, school, sportclub,... nooit achter op een weblog een website of in een chatbox.

SITUATIE 5. Waarschijnlijk heeft Mike het wachtwoord van zijn e-mail ook aan zijn vriend gegeven. Die wilde hem vervolgens een hak zetten door in Mike's naam gemene e-mails te sturen. Geef wachtwoorden nooit aan anderen, tenzij je het niet erg vindt dat andere mensen jouw e-mail lezen of net doen of ze jou zijn en dingen zeggen die jij nooit zou zeggen!

SITUATIE 6. Afspreken met een vreemde is niet verstandig. Maar als je echt denkt dat je een online vriendje of vriendinnetje dat jou wil ontmoeten goed kunt vertrouwen, vertel het dan aan je ouders en zorg dat een van hen met je meegaat. Spreek af op een openbare plaats. Een echte vriend of vriendin met goede bedoelingen zal dat niet erg vinden. Alleen mensen die iets te verbergen hebben, vinden dat erg.

3. Cyberpesten

Situatie 7: Alex heeft voor Kerstmis een gsm gekregen en gebruikt hem om zijn familie te bellen en zijn vrienden te sms'en. Op een dag zendt een vriend van hem een filmpje van een jongen die in elkaar wordt geslagen. Alex voelt zich er erg ongemakkelijk bij. Wat moet hij doen?

Moet hij het berichtje ook doorsturen?

Situatie 8: Een van Alex vrienden is erg verdrietig. Iemand stuurt hem al een tijdje gemene e-mails. Alex vindt dat dit niet door de beugel kan en wil zijn vriend helpen. Wat zou hij kunnen doen?

Situatie 9: Emma's klas krijgt les over hoe belangrijk het is anderen met respect te behandelen. De juf vertelt ook over pesten en vraagt de klas om gedragsregels te bedenken. Emma wil origineel zijn en besluit een stukje te schrijven over netiquette als middel om cyberpesten te voorkomen.

Kan jij haar aan een paar ideeën helpen?

VOORGESTELDE OPLOSSINGEN BIJ DE SITUATIEKAARTJES

SITUATIE 7. Je gsm op deze manier gebruiken, kan echt niet door de beugel. Verspreid geen berichten, beelden of ander materiaal dat kwetsend kan zijn. Behandel anderen altijd zoals jij zelf graag behandeld zou willen worden. Praat er in zo'n geval altijd over met je ouders of een andere volwassene die je vertrouwt.

SITUATIE 8. Alex moet zijn vriend vertellen dat het nare gedrag van degene die hem pest niet zijn schuld is. Hij moet niet op de pestberichten reageren, maar ze bewaren als bewijs en ze aan zijn ouders of leerkrachten laten zien. Ook Alex moet hier met zijn ouders over praten: zij kunnen hem helpen zijn vriend bij te staan.

SITUATIE 9. Netiquette wil zeggen dat je anderen op het web net zo behandelt als jij graag behandeld zou willen worden. We zijn ervan overtuigd dat je hier nu genoeg over hebt geleerd om Emma met deze opdracht te kunnen helpen.

Situatiekaarten die je kunt gebruiken tijdens een klasgesprek: Wat zou jij doen?

4. Entertainment en downloaden

Situatie 10: Terwijl ze op het internet aan het surfen is, vraagt men Emma op één van haar favoriete sites om een aantal vragen in te vullen. Nadat ze alle vragen heeft beantwoord, vraagt men haar om al haar gegevens in te vullen.

Wat zou jij Emma aanraden? Mag ze zomaar zonder nadenken deze gegevens invullen?

Voorgesteld oplossing bij situatie 10: Online vragenlijsten en enquêtes zijn een heel goede manier om feedback van de gebruikers van een website te verzamelen. Als je persoonlijke gegevens moet doorgeven, is het echter belangrijk goed te weten wat het doel ervan is. Leer uw kinderen geen online formulieren in te vullen als ze de context niet kennen. En zelfs als ze die wel kennen, moeten ze steeds heel voorzichtig blijven met het geven van persoonlijke informatie.

Geef aan hoe persoonlijk de info is: heel erg privé, een beetje privé, niet zo privé

☐ je telefoonnummer	☐ de kleur van je haar
☐ je voornaam	☐ het land waar je woont
☐ je familienaam	☐ je adres
☐ de naam van je school	☐ het beroep van je ouders
☐ de naam van je huisdier	☐ je foto
☐ je leeftijd	☐ de foto van je beste vriend

Situatie 11: Alex heeft voor Kerstmis een gsm gekregen. Op een dag is hij op het internet aan het surfen en vindt hij een site waar heel veel GRATIS* ringtones op staan. Wat vind jij? Moet hij er een downloaden?

Situatie 12: Alex speelt een online game waarin hij direct contact heeft met andere spelers. Het is echt een cool spel. Soms chat hij met medespelers.

Welke veiligheidstips moet hij in gedachte houden?

VOORGESTELDE OPLOSSINGEN BIJ DE SITUATIEKAARTJES

SITUATIE 11. Er bestaan wel gratis diensten op het internet, maar ringtones, wallpapers, mp3's, avatars en dat soort dingen zijn zelden gratis. Als Alex nog eens goed op die website kijkt, ontdekt hij waarschijnlijk een stel heel kleine lettertjes, waarin de werkelijke kosten van de diensten staan vermeld. Met ringtones, quizzes, games, etc. kun je uitstekend mensen verleiden om zich te abonneren op zogenaamde 'gratis' diensten die in werkelijkheid geld kosten. Die abonnementen kan je bovendien vaak zeer moeilijk opnieuw opzeggen.

SITUATIE 12. Alex moet eraan denken om zijn identiteit geheim te houden als hij online speelt met mensen die hij in het echt niet kent. Hij mag geen informatie geven over zijn woonplaats, school, achternaam etc. Ook moet hij zijn ouders vertellen welke games hij speelt en mag hij nooit een game van het internet downloaden zonder dat eerst aan zijn ouders te vragen, want dat zou de computer kunnen beschadigen.